Nom	José Vicente Ramos Ferrandis, president del Centre municipal d'activitats per a persones majors (CMAPM) de Natzaret
Data i lloc de l'entrevista	Divendres 16 d'octubre de 2026, a la seu del CMAPM de Natzaret
Categories	veïnat
Publicació en Natzaretpèdia	Dilluns 2 de novembre de 2026
Equip entrevistador	Etnopèdia (Nelo Vilar, Laura Yustas)
Enllaç	https://youtu.be/NgN7GK2fYjc
Extracte	https://youtu.be/AvowxxRP3nQ

Parlem amb José Vicente Ramos Ferrandis, president del Centre municipal d'activitats per a persones majors (CMAPM) de Natzaret, una entitat que està creixent acceleradament gràcies a la gestió de la junta que lidera de forma altruista el nostre entrevistat.

José Vicente és un natzarè de pura sang, que ve d'una nissaga d'estibadors per una banda i de fusters ebanistes per l'altra. Com a natzarè amb solera, ens alegrà saber que estudià amb el nostre estimat Don Juan Maldonado, i és un dels organitzadors de l'homenatge que fa uns anys li organitzaren al mestre els antics alumnes.

A l'entrevista explica què és el CMAPM, quines activitats realitza i quines està gestionant per a que es puguen practicar en breu. Pensem que este exercici de transparència té una funció important per al barri, que pot beneficiar-se de la seua presència. Ens agrada especialment la vocació de servei de l'entitat i del seu president, que imagina com voldria que fora en el futur: un espai per a l'oci, però també per a la solidaritat i per a la qualitat de vida de les persones majors.

Sinopsi

José Vicente Ramos Ferrandis, president del Centre municipal d'activitats per a persones majors (CMAPM) de Natzaret, ens descriu les activitats que realitza la seua entitat, els seus reptes per al futur i les seues inquietuds socials cap a la gent major del barri.

Transcripció

...José Vicente Ramos Ferrandis.

I l'any de naiximent?

Del 60. Gener del 60.

Dels més joves [*que hem entrevistat*], eh? [risses] Bueno, dels més joves dels majors; de les entitats no, però en fi... Tu estàs ací com a president, mos pots explicar un poc...?

Bueno, açò són Centres municipals de activitats de persones majors, vale? Que la ciutat de València té 52 centres. Que estan repartits al llarg de l'antic càuce del riu. Se denominen... n'hi han tres zones: la zona norte, que cau a la banda esquerra, de tots els... com Salvador Allende, Benimaclet... Ixos se denominen zona norte. I els que cauen a la banda dreta del riu, són zona sur, que és el nostre cas. I després n'hi han 14 pedanies, que el president depèn... ara que s'han fet eleccions justetament el dia 14, se feren eleccions, i ara uno dels coordinaors és del Perellonet, el president del Perellonet. I n'hi han 14 pedanies. Tamé estan distribuïdes entre nord i sur, vale? Els que cauen a fora de lo que és el Saler, Pinedo i tot això, ixes formen crec que és el sur, i el nord que són ja Beniferri i tot això.

Després n'hi han nou membres, de ixos 52 presidents i presidentes, n'hi han nou membres que formen el Consell consultiu del major, vale? Que estan formats en lo que és el servici del major de l'ajuntament. I ixos són, digam, els delegats i portaveus de ixos 52 centres. I som els que se reunim en l'ajuntament i... Això és com funciona això. I els centres, pues ja te dic, la paraula ho diu, són "centres municipals d'activitats per a persones majors". Se fan pues tallers de memòria, gimnàs... N'hi han tallers que són per part de l'ajuntament amb els seus monitors i després n'hi han tallers que fan gestionats pels propis centres. Amb monitors que paguem els centres i tal.

Ací tenim la desgràcia que no tenim lloc per a fer ningun... només tenim un saló d'actes d'alt, i el tenim a mitges, digam, amb Assunts socials. Antigament sí que era un saló que perteneixia al Centre, però com te dic, ací han passat directives de tot tipus i s'han anat perdent, i entonces Assunts socials que està dalt se feu càrrec, de fet en el registre ahí... estic treballant amb l'ajuntament i possiblement tornem a recuperar el saló per a tindre un lloc a on fer... Perquè claro, perquè ara he fet marxes nòrdiques, per donar activitat a la nostra gent, i a través del Consell de Salut hem ficat en marxa una marxa nòrdica, vale?, que debutàrem el dimarts passat amb 20 persones, va ser un... bé. I juntament amb l'Associació de veïns anem a fer... el dimarts tornem a fer una eixida.

Estic gestionant tamé monitors pa la piscina, que ahí és un handicap pa mosatros, perquè ahí ve tot lo món, de tota València, i els del poble estem un poc ahí limitats, que no tenim lloc. Pues estic armant un poquet de guerra per tot això [risses]. Per a ficar ahí lo de la piscina i lo de la sala de musculació i que mos donen algun saló pa poder fer algo. Perquè ja te dic: és l'únic centre de València que no tenim... Vaja, vaja. Jo he vist per ahí centres maravillosos, eh? Maravillosos, i me dona una enveja... Me dona una enveja de vore això... I ara estem en ixa fase, en apretar a l'ajuntament a vore de quina manera mos poden donar lloc. I preferiblement ací, clar, no desplaçar a la gent major a ninguna atra banda. I en això estem.

Vosaltres teniu alguna relació amb el CEAM?

No, CEAM és de Conselleria. CEAM és de Conselleria i açò és municipal.

Però se solapa d'alguna manera, o no?

Tenim pràcticament les mateixes activitats. Ahí... que ací menos mal que estan ahí i la gent pues ahí té un escape, però clar, la gent vullguera fer-ho en el seu centre. Sí, però ells fan de tot, de tot, de tot. De tot. Ells fan ball, gimnàsia, tallers, informàtica... fan de tot. I ací després també tenim l'Escola d'adults, que també és de Conselleria, però estan ubicats ací, perquè no tenien espai. Crec que també heu fet alguna entrevista...

Sí, els vam entrevistar. Bueno, a professors i alumnat [*Set experiències al Centre de Formació de Persones Adultes (FPA, popularment l'EPA)*]. També és bonica, ixa entrevista.

Lo que no sé el perquè estan ací, perquè ja te dic, ells depenen de Conselleria.

Perquè no saben a on posar-los.

Però ja duen molts anys, ahí.

Ja ho dien això, ja ho dien. No té cap sentit.

[5 min.] No ho sé. Però a vore ara què passa, si se transforma un poquet tot açò en l'ajuntament. L'ajuntament m'ha promès que sí, que tindrem lloc, perquè no se pot tindre un centre d'activitat sense lloc. Jo li dic: tindreu que canviar la A per la I [risses]. Perquè, vamos... claro. Per lo menos en Natzaret. I estic un poc cremat en ixe aspecte. I bueno, si recuperem el saló en breu, pues per lo menos ja tenim ahí una vàlvula d'escape.

No sé si tu ho saps, però açò és lo que abans era el *Hogar del jubilado*?

Sí. Més o menos, sí. Això es tragué en el 79 o 80, crec que se tragué una transformació... De fet, l'Hogar del jubilat crec que en València només ne queden tres o quatre. Crec que és un en la Torre, un atre per Beniferri, me pareix, i l'atre no recorde a on. Tot lo demés se transformà a la municipalitat. Entonces, l'ajuntament mos oferix les infraestructures i una subvenció de 1.500 euros a l'any. Vale? Pa comprar llapisseres i gomes [risses].

Pa poc més, eh?

Però bueno, funciona aixina. I lo demés ho gestionen les directives. Cada directiva gestiona el seu centre a la seua manera. Aixina és com funcionem.

I la situació en el barri...? No sé si en el barri hi ha associació de jubilats.

No, crec que abans era esta, la que hi havia. I mira, de fet en l'estendard nostre, veus?, fica "Club Municipal de Jubilados de Nazaret". Que això hui en dia és lo que dic: "Centro Municipal de Actividades de Personas Mayores". Això tenim ara que canviar-ho. I ixe data del mil nou-cents... no sé quan s'inaugurà. Bueno, 35 anys crec que té el centre. És dels més antics, dels primers que inaugurà la Rita.

Però ja te dic, com a centres de jubilats quedem molt poquets. Tots se transformaren, i s'han convertit en estos 52 que t'he dit jo.

Ací tindreu un tècnic que serà el que... Dic jo...

No tenim res. Ací mos donaren el local i.. "ahí teniu" [risses]. I el gestionem, per això te comentava que han passat distints tipus de directives que... Se gestiona... La directiva se gestiona. Ja te dic, l'ajuntament només mos fica el local, la cafeteria que mos perteneix a mosatros, encara que està gestionà per una autònoma, i el reste és faena nostra.

Vosaltres sou els que decideu les activitats...

Tot. La única activitat que tenim és la gimnàsia, però no és únicament pa socis, està oberta a tota la gent major de 60 anys que residisca en València. I sí que és de veres que fem mosatros les sol·licituds pa tot el que vulga vindre, però és un taller de l'ajuntament. Amb monitors de l'ajuntament. I el tenim... mosatros, per exemple, el tenim dalt dilluns i dijous crec que és, de 9 a 10. I tindrem pues 35 o 40 persones i unes atres que s'han quedat en llista d'espera, unes 10 o 12 que s'han quedat en llista d'espera.

Però això és de l'ajuntament. I el reste, pues ho fan els centros. Centros n'hi han... centros que fan tallers de memòria... pa la gent. En fin.... Fan gimnàsia, fan ball... fan de tot. Fan balls regionals, bingos... N'hi ha de tot. Fan de tot. Però ja te dic, mosatros no podem. A dia de hui no podem fer res d'això.

Intentí l'any passat fer tamé ball dalt, però era per les vespraes. I què ocorreix?, que per les vespraes no trobes monitors que vullguen... perquè fan per els matins, els monitors volen per les vesprades pa ells. Entonces ho deixàrem de fer-ho. S'intentà fer amb socis que tingueren nivell de ball, però no, no funcionà. Ací funciona les festes. Les festes sí que... les festes que preparem, veus?, mira: això funciona. Lo que és pa Nadal funciona.

Una pernilà que hem fet, que sigué fantàstica; esta, esta pernilà, això sigué un èxit, tot rotunde, i en l'ajuntament i tot. Vaig dur un mestre quesero, que feu ahí una maravilla d'estand, i un tallaor de pernil. I anàrem vora 250 persones, i me tocà fer-ho allà en el local de Marazul. Però sigué un èxit total. Sí, sí, sí.

Això sí que va, sí. I viatjar. **[10 min.]** Que pareix que siga una agència... Sí, viatjar. Açò pareix que siga una agència de viatges. Això els agrà. I bueno, això és a on... Lo que solem fer és això. I tenim dos taules dedicades pal viatge, un atra que és la secretària dedicà a loteria, que fem un sorteig especial tots els mesos. Después ací treballa la xicona de apoyo de l'ajuntament, que mos fica una xicona, per a fer totes les sol·licituds que fan falta i tot això. I tirar-mos una maneta. I ací tinc un col·laboraor, que és el comptable, que me tira una maneta, perquè abans ho feia jo tot. Al principi ho feia jo tot. Tinc una bretxa digital prou gran amb la directiva, entonces me tocava fer-ho a mi tot. I entonces jo digué: "bueno, jo necessite algú que m'ajude". I ara sí tinc uno molt bo, que me du la comptabilitat. I anem funcionant.

Molt bé. Antes mos contaves la quantitat de socis. Mos pots tornar a contar això?

Jo l'agarrí... jo quan entrí en febrer del 2024, hi havien 200... o no arribava a 200, no recorde si 210 o 200 o... per ahí. I l'any passat ja la pujàrem a 405 o 406 i enguany passem, crec que som 518. I a la porta tots els dies tenim ahí pa... Lo que passa que el periodo de inscripció pa l'ajuntament... l'ajuntament té una pàgina web, vale?, que és on s'inscribixen ahí, se fan les fitxes, però sol la obri de giner al 30 de juny. A partir de juny s'ha acabat la inscripció hasta l'any que ve. Inscripció i renovació. Això se feu perquè pareix ser que entrava la picaresca, la gent s'apuntava l'últim mes i això per la caixeta de Nadal. Entonces els presidents en una assemblea de presidents digueren: "eh, açò hi ha que tallar-ho". I l'ajuntament digué: "vale, pues anem a fer la web de giner a juny. I en juny s'acaba". I aixina ho fan. Però no... bueno, no sé, el nostre cas no és ixe, però tots els dies tinc ahí set o huit persones preguntant, que segurament l'any que ve tamé pujarem la... Quan funciona se nota. I además que jo ho veig, note en la gent que ve contenta. Me dia... el apoyo de l'any passat me dia: "es increíble, no he visto nunca que la gente venga a pagar y que venga contenta" [risses]. I era de veres!

Home, bona senyal!

Això te dic, que se nota, se nota. I això que pujàrem la quota l'any passat, perquè la quota estava de 10 a 12, no? Voluntàriament, que enguany, l'atre dia s'apujà a 15, pa l'any que ve. I jo la tenia en 10, era dels dos o tres que quedaven que estàvem baix mínim, i l'any passat la pujàrem a 12, i jo dic: "ui, a vore si...", però no, no. Eh, la gent venia igual [risses]. Que no se donen compte que les caixes ja valen vora 25 o 30 euros cada caixa, però bueno... Encà tinc socis que creuen que la caixa la paga l'ajuntament, saps? [risses]. I no saben que l'ajuntament mos dona 1.500 euros i ahí tens.

I com vos subvencioneu? Com vos financeu?

Pues fem loteries, fem...

A la manera clàssica.

Sí. Les agències de viatges que venen a oferir-mos, pues els peguem un apretonet i entonces mos donen unes gratuïtats, depenent de la gent que viatja, i mos donen una gratificació per viatger, vale?, una comissió. Que abans, en les atres directives, ixa comissió se repartia entre els que viatjaven. Vale? I les gratuïtats pareix ser que se les quedaven entre els directius. I jo quan entrí i me doní compte d'això, li digué a la presidenta que això no es podia fer. Això era corrupció. Diu: "no, sí que se pot fer. –Dic: no, no se pot fer. Dic: tu estàs gestionant uns dinés... –No, pero es que el dinero no es del ayuntamiento. –Digo: claro que sí. –Dice: no, porque no es una actividad del ayuntamiento. –Digo: ¿y qué? A mí me da igual. Digo: pero el dinero se tiene que gestionar y tiene que ir a la caja de los socios. Y se tienen que beneficiar..."; no ho comprenien. La gent no... la meua pròpia directiva no ho comprenia. Hasta que al final diguí: "vamos a ver, ¿entonces solo tiene derecho el socio que viaja, y los demás no tienen? No, eso no es así". Entonces vingué un dia el coordinaor de l'ajuntament i li digué: "mira, ara que estàs ací te vaig a fer una pregunta. Dic: tu açò com... –Diu: no, no, no, eso tiene que ir a la caja", i entonces és quan se varen convéncer. Però jo ho veia. O siga, no tenia que anar-me'n ni a la normativa. Que tamé està replegat en la normativa. I no, és que és una cosa lògica. Bueno, pues ni la pròpia presidenta, que en pau descanse, me... **[15 min.]** Claro, ells estaven acostumbrats a fer-ho de l'atra forma. I dic: no, no... Claro, què ocurrix? Que a l'entrar tot a caixa, tot lo que se genera entra a caixa, claro, se nota. El primer any ja puguérem fer caixes de Nadal, que no s'havien fet mai, caixes de Nadal. I el primer any ja les férem, amb tot lo que havíem gestionat. I soles fem un sorteig, el sorteig extraordinari de cada mes, no juguem totes les setmanes, saps lo que te vull dir? Fem l'extraordinari de 15 euros i tenim ara pues uns abonats, gent que ve a comprar... D'ahí és a on traguem els dinés. D'ahí i de lo que jo els aprete als de l'agència.

I bueno, i de les quotes, de les quotes, però bueno, les quotes no donen pa res. I els 1.500 euros de l'ajuntament menos.

Sí que s'estiren poc, eh?

Poc, molt poc. L'any que ve crec que apugen a 1.700 i a l'altre a 2000, però continua siguent una misèria. Per això ahí... són reacis, no sé per què. Claro, sí que sé per què, perquè resulta que la concejalia de Majors és una concejalia buida, no té pressupostos. Entonces cada cosa que té que fer pues ha d'anar a atres concejalies a demanar. Ixe és el handicap de la concejalia del Major. Sí, no ho sabíeu? Pues és una concejalia buida,

només té algun pressupost pues pa fer la festa de Sant Donís, la Mare de Déu, que te dona unes invitacions pal teatre i fa un sorteig d'entrades pal teatre; en falles la paella que fa en... Molt poca cosa. Això és l'únic que té la concejala. El reste, pues té que anar demanant a atres conselleries. De fet tenim molts problemes els centres en els manteniments. Molts problemes.

És la pedra angular dels centres, la problemàtica. Perquè, claro, com no disposem de conselleria, pues té que anar a demanar a la concejalia de... com se diu això?, de Gestió Administrativa, que és la que té els dinés, i sempre té que anar... Entonces claro, no funciona bé.

Els manteniments no funcionen res bé. Pareix que amb la Marta [*Torrado de Castro*] ha millorat una micoteta, sobretot perquè se preocupa un poquet més, però tenim que pegar-li... el Consell del Major hem dit que tenim que pegar-li una volteta a això a vore com podem reactivar el manteniment, perquè són centres molt vells i al no arreglar-se cada vegada n'hi han més problemes, n'hi han moltes humitats quan plou... Ací de fet en la Dana, l'any de la Dana, escomençà a omplir-se la terrassa i caigué per el hueco de l'escala a una garita que estava un concerge d'Assunts socials que estava ací baix, i caigué a plom tot el xorro i no la matà de milacre, i li trencà el tetxo, bueno, i a partir d'ahí s'instal·laren dalt. Per exemple, no? Les humitats, les portes, la... És un problema, un problema. Sí, sí, que tenim molts problemes en el manteniment. De fet, entrà el José Vicente Gozálbez, que era el concejal del Major, i perteneix a Vox. I hi havien molts recortes pals jubilats, vale?, pals centres de majors. Claro, si a la concejalia que està buida li anyadixes que te va retallant, pues claro, mos tocà eixir al carrer. Sí, isquérem al carrer, férem una concentració front a l'ajuntament i puguèrem, digam, canviar a Gozálbez per la Marta Torrado, que és una concejala ja molt antiga, ja estava amb Rita Barberà i tal, havia estat en la concejalia del Major i canvià un poquet la cosa, sí. Un atre tracte, un atra cosa. I els presidents estaven molt molt molt molt enfadats.

I ara va canviant un poquiu, però no te cregues que cànvia massa, saps? Però bueno, se van fent cosetes. Mosatros començàrem amb una cafeteria que feia pues quatre tostadetes i quatre cafés i tal, però al fer-se tan gran i ara és un bar, té bons preus i què ocurrix? Que la xicona tamé fa dinars i açò se fica... I ha passat de una cafeteria a un bar. **[20 min.]** Què ocurrix?, que abans si tenia 3 kW i mig o quatre de corrent, tenia la cafeteria, ara té el el rentaplats que l'obliga Sanitat, té la cafetera, té la campana extractora que s'ha quedat curteta... Entonces, claro, no té potència, i sempre estan amb problemes. Claro, tot se transforma i el manteniment no va acorde als centros. Jo entenc que el manteniment no soles està en els 52 centros; l'ajuntament du col·leges, du residències, du de tot, però bueno, si no tens partida pues intenta apretar un poquet més ahí, a vore què traguem. Aixina anem.

És la seua obligació.

Claro. I ja te dic, i la Marta se preocupa prou, però arribarà la dona on arribe, tamé, ho comprenc. I sempre estan pegant-li tralla amb això.

Volíem preguntar-te pel perfil de la gent: gent del barri, m'imagine.

Sí, gent... sí, persones majors... El perfil és molt similar en tots. Persones majors, amb els nets, que busquen un rato de oci i distracció. Després estan els típics que venen a juar: al dominó, al truc... El parxís encara no he vist juar a ningú. Sí que sé que abans juaven

perquè parxisos ahí n'hi han, però no he vist dones que juen. Venen, desdijunen o almorzen i tal i després se'n van, se queden els que estan en les partides.

I poc més, els demés... pues els que viatgen; viatgen, sempre tenim més o menys els mateixos, que viatgen els mateixos, saps? Estan ahí... ixos 150 o per ahí que viatgen sempre són els mateixos. M'imagine que també serà pel poder adquisitiu. Ahí n'hi haurà... n'hi ha molta viuda, n'hi ha molta gent molts anys jubilà i entonces l'economia... Perquè al principi me costava... mos costà molt de mantindre la loteria, saps? No, no teníem molts abonats. Ara sí, ara ja al pujar el cens i, bueno, l'any passat també mos tocà un piquet de 250 euros per papeleta i picàrem algo, pues claro, la gent se... I ara sí que tenim 200 o 300 abonats, més la gent que ve a comprar. Però vull dir-te, és un barri, pues pobre. Pobre. I més en la gent major.

També és un barri com multi... de molts països. Vos arriba això o és gent d'ací...?

Tenim també alguna... no, no, tenim alguna marroquí, alguna russa o ucraniana, també en tenim tres o quatre. Dos crec que són dos marroquís i dos russes i una ucraniana, crec que tenim. Que se veu que viuen ara per ací. Però lo normal és gent d'ací del barri.

I tot dones, no?

No, no, no, també tenim... Sí, les estrangeres són totes dones. Bueno, que no sé si algun home... el home d'alguna crec que està. Bueno, algun holandés també tenim. Algun holandès crec que tenim també tenim una o dos. Però bueno, aixina de memòria... perquè claro, tu dona't compte si tenim socis. Però pels apellidos, més o menys són d'ahí. Però no, no, la majoria són d'ací, del poble.

I ja te dic, com du tants anys, el Centro, perquè jo recorde quan mos pares ja s'inaugurà açò, ja te dic, dels més antics de València. No ho sé, per ahí crec que n'hi ha una placa de la inauguració, lo que no recorde per a on està. Però sé que té sobre 30 i pico anys, té el Centre. Dels primers, dels primers que se feren. Però ací faria falta un centre nou, en Natzaret.

En alguna pastilla de solar públic o algo, fer un... demanar jo... quizá me plantege el demanar a l'ajuntament... Perquè com això és a molt llarg plaç... Perquè claro, el... és que això no vos ho he dit: cada directiva als quatre anys té que, si no vol continuar, té que fer una elecció de nova directiva, però les directives tenen que presentar-se ja amb tot l'equip. O siga, no és que se presente un president, no, no. El president que se presente té que vindre ja amb la seva directiva: tesorer, el secretari, tal, tal, tal. I entonces se presenten els grups que vullguen, i ja se fa una general i se vota. Que vols continuar als quatre anys, pues ja li dius a l'ajuntament: "escolta, que continuem", i van continuant. N'hi ha president, el de Grau-Cabanyal, s'ha tirat, jo que sé, des dels inicis, l'han canviat ara. Sí, sí, sí. **[25 min.]**

I després en el Consell Consultiu soles pots estar un màxim de huit anys. Poden ser contínuos o alternos, però no pots estar més de huit anys. I ahí jo duc un any, duc ahí. I bueno, aixina és com funcionem.

Abans ens parlaves també del Consell de Salut, no?

En el Consell de Salut entrí l'atre dia, perquè com estava fent el moviment de la marxa nòrdica, jo volia fer-la a través de la Fundació Municipal. Però necessitava fer una

sol·licitud i tardava un any en integrar-se, vale? Entonces diguí: "bueno, pues n'hi ha que fer algo pa...". I parlí amb Maite de l'Associació de Veïns i me digué: "sí, mosatros fem marxes nòrdiques a través del Consell de Salut". I vaig parlar amb atres presidents, que ja duen 8 o 10 anys fent marxes nòrdiques i les feien a través del consells de Salut dels barris. I dic: "ah pues, ahí tinc que estar jo". Entonces parlí amb l'atre, en l'atra associació, amb José Barba, i me digué: "sí, sí, se fa a través. Diu: jo te clave en el Consell de Salut" i fa dos setmanes feren una reunió i me presentaren allí, i ara estic clavat ahí. I entonces la fiquí en marxa a través del Consell de Salut. Però sense olvidar que jo vull fer-la a través de la Fundació de València. I entonces parlí amb el director general, de la concejalia de Deports, i me digué que sí: "vale, pues yo te voy a regalar 4 meses de gratis y entonces a partir de mayo del año que viene ya os integráis en los barrios que hacen la marcha nórdica", que crec que són Benicalap, la Isla Perduda, Patraix i no sé quin atra més que entren enguany. Patraix i l'atra entren enguany. I a vore si l'any que ve podem ingressar mosatros ahí, perquè ahí sí que tens monitors, te donen els bastons, te donen equipatge, te marquen les rutes... Ixa és la idea, però de moment pa tindre la gent activa anem a fer-ho per lliure a través del Consell de Salut. Per això me claví ahí. Per això i per a que me tiren una mà a integrar-me en la piscina, a que me busquen una parrilla horària pa fer... Claro. Per fer algo.

Bueno, mos digué... me va prometre que sí, el Brotón me digué que sí, que no me preocupara que... Però claro, parle amb la directora i diu: "és que no tinc, no tinc; jo tinc col·leges que venen de dilluns a divendres, de 9 a 1, per les vespraes estan els equips de competició de Don Bosco, de tal, de qual. –I bueno, pues tindreu que buscar algo o llevar col·leges... Algo mos teniu que donar". Perquè no és possible que vinguen de tota València ací i que els del barri no... I entonces Maite tamé estava per la llavor ixa, i tamé va apretant per ahí per atre... Però en fi, entre uns i atres a vore si podem clavar el cap. Però està complicat, eh? Perquè resulta que és un polideportiu, que jo no ho sabia, el més gran d'Espanya. O dels més grans, m'enterí l'atre dia. Què ocurrix? Que fa 27 o 30 anys no havia ixa necessitat en el barri i claro, ells volien aprofitar el... I entonces començaren a vindre ahí associacions, clubs, col·legis i tal, però ara com n'hi ha necessitat pues ara està tot venut. Entonces, a vore com ho arreglem pa poder ficar el cap ahí.

Bueno, el barri sou guerreros, eh?

Sí, sí.

Tu eres d'ací del barri?

Sí, jo sóc natiu-natiu d'ací. El meu besavi crec que sigué el primer alcalde pedàneo que hagué. Quan açò pertenecia a Russafa. Quan açò pertenecia a Russafa el meu besavi era el alcalde pedàneo. Crec que sigué el primer.

I a què se dedicava la teua família?

Són estibaors. Els auelos del port, per banda de mare. I per banda de mon pare, el auelo era fuster i l'auela era de l'horta. I mon pare que era fuster, claro. Però mon pare sigué dels últims artesans del Gremi d'artesans de fusteria de València. I li feren un... el cridaren una vegà de Conselleria i li feren ahí un carnet i tal. Perquè claro, mon pare era fuster ebaniste, però claro, a l'eixir les fàbriques a treballar en sèrie, se morien de fam, i se tingué que tirar a les obres, a fer portes, finestres i tot això.

Però mon pare sempre ha fet mobles, els mobles que jo tenia de jove eren fets per ell. I les fusteries que havien en Nazaret, que havien una al carrer Major, que era la de mon pare, **[30 min.]** després darrere mateixa, la dels tios d'ells, que també eren Ramos, fusters, i en front un atra fusteria que era dels germans de ixa fusteria. Tots els fusters eren Ramos, de la família Ramos [risses]. Això per banda de mon pare. I per banda de ma mare eren... els cinc germans eren tots estibaors.

De fet jo treballava en una fàbrica, que estiguí 32 anys treballant en una fàbrica de... lo que era MACOSA, que feien trens i tal. I amb 40 i pico anys dic: "jo me'n vaig al port, que ja estic fart d'ací de...". I com a net, fiu els papers, vaig accedir a l'examen i tal i entrí, com a... ja amb 40 i pico anys, i m'he jubilat d'estibaor.

O siga que com a net tenies drets.

Sí, sí, els drets ixos que dien. Que, bueno, però tenies que presentar-te a fer les proves i tal. Sí, sí. I ara tinc els meus fills allí.

Ah, què bonic! Bueno, Natzaret sempre ha tingut una cama en el port.

Claro, claro. I de la ZAL també entraren, eh? Quan lo de la ZAL també entraren famílies sense, digam, consanguinitat, també entraren. Bueno, després també estan les empreses que fiquen als seus. Ahí digam que n'hi han dos grups, un de les empreses i uns atres de la pròpia estiba.

I me vaig decidir i me n'aní d'ahí. I jo estava bé en la fàbrica, eh? Estava ben mirat i... Però bueno, per canviar. I m'he jubilat ahí. He sigut molt actiu jo, eh? En la faena he sigut molt actiu. He estat també de jefe d'empleats en el Valencia Club de Fútbol, molts anys. Molts anys. També 30 i pico. 37 o 38 anys.

Home, a tu se te nota...

Sí, sí, he sigut molt actiu. La història gran.

I a escola anaves ací al barri?

Sí, a escola anava de xicotet a un mestre que havia: Don Juan.

Don Juan! El vam entrevistar, a Don Juan.

Sí? Ixa no l'he vist jo. Ixa no l'he vist jo. Don Juan tindrà 93 o... Tenia la mateixa edat que ma mare, se llevaven crec que dos mesos. I claro, li férem un homenatge. Els alumnes li férem un homenatge en la pandèmia. En la pandèmia li férem un homenatge. I el pobre...

Tot això està en la entrevista.

Sí? El vídeo, sí, tot això. Tot això li ho vaig preparar jo.

Mos va parlar de l'homenatge, estaven molt contents, ell i la família.

Sí, sí, sí. Ja te dic, i mos agarrar la pandèmia. Perquè estava preparà abans de la pandèmia, pa anar a un restaurant i fer-li-ho i tal i qual, i pum, i d'això que mos ve la pandèmia. I... el primer any de la pandèmia, "bueno, pues no podem". I en els últims anys, quan encà anàvem amb mascareta i tal, "ieh, pues n'hi ha que donar-li-ho, perquè açò no sabem lo que va a durar", i se n'anàrem allà al parque a on viu ell i li la donàrem. Sí, sí, pues tot això, els regals i tot això li ho vaig preparar jo.

Mos ho va ensenyar tot i està gravat.

Claro, n'hi han vídeos, tenim vídeos i fotos. I després de la pandèmia ja férem un dinar en la penya taurina, i estiguérem amb la família i tal. Férem un simulacre de l'escola, del mapa de... [risses] i s'ho passàrem bomba allí.

I primer estudií ahí i després ja quan entràrem a la EGB, que anàrem ací a l'institut, entrarem ja a l'institut i de l'institut, acabàrem la EGB, i jo me n'aní a Formació Professional. I entonces entrí en lo que era MACOSA, l'Escola d'Aprenents de MACOSA i ahí vaig fer l'escola, la oficialia i la maestria en el col·lege de l'avinguda del Regne. I vaig eixir ja d'oficial a la fàbrica.

I encà tenim l'amistat, els de Don Juan, encà guardem l'amistat i fem algun almorzaret. Sí, sí, n'hi ha una penya bona ahí, sí.

I com era, si no t'importa que te preguntem un poc... l'escola era, no sé si éreu tots cursos per edat, o era...

Sí, per edat, per edat. Sí. Ahí Don Juan tenia des de cinc o sis... no sé quantes... sis, cinc anys o per ahí, hasta ja més majorets. I era una escola, ja te dic, privà. De fet crec que Don Juan no estava... no sé què passà, però crec que Don Juan no estava assimilat, i quan entràrem a l'institut... Mosatros havíem donat hasta quint amb Don Juan, vale? I com no estava assimilat o homologat o no sé què passà, quan entràrem a l'institut mos tocà repetir quint. Perquè si no jo haguera agarrat batxiller, **[35 min.]** l'últim any de batxiller i agarràrem la EGB, perquè mos tornaren a fer el quint, saps? I crec que era algo d'això. Perquè després Don Juan entrà a treballar tamé ahí a... Quan li tancaren l'escola entrà ací de professor.

És que Natzaret és com un poble. És com un poble. És un barri, però és com un poble.

És una riquesa, això.

Sí, i a ixa edat, pues clar, tots hem sigut amiguets de de xicotets, encara que després cada u ha fet la seua vida, però com sí que tenim relació perquè se veiem i tal, pues creàrem la idea ixa, de... I això mos ha unit més, al grup ixe. És bonic, sí.

Ens has parlat abans de la campanya de vacunació.

Sí, els metges en el Consell mèdic de l'atre dia mos digueren que tenien molts problemes per la vacunació, que no hi havia manera de convéncer a... Que tenien un índex molt... Jo no ho sabia, m'enterí allí. I mos demanaren: "¿podéis hacernos una campaña y tal? –Digo: és que jo no he vist ninguna campanya vostra per el barri de... –Diu: no, no, les fem ací, de boca a boca. –Dic: home, però això de boca a boca... Teniu que fer un atra...". I entonces vaig vore açò de... Vale? I entonces dic: "bueno, pues anirem a fer-los una campanya". Per cert, tinc que dur-lo-s'ho pa que ho vegen, a vore lo que opinen.

Però me digué que era molt molt molt baix, el índex de Nazaret, i que tenien molts nanos i molta gent major amb problemes de bronquitis i al·lèrgies i això. I claro, i ara està la grip, la grip i el COVID, i el COVID. Jo sin embargo creïa que quan el COVID havia pujat, i me digueren: "no, no, tot el contrari". I me quedí de pedra. M'ho digué el metge, jo tampoc ho sabia. I entonces pues anem a tirar-los una maneta. Que m'heu pillat fent açò quan heu vingut, preparant açò.

No sé si teniu alguna cosa –ja per curiositat, eh–... que la gent està ací activa, però la gent que de repent és dependent i no pot vindre...

Això és un problema. Sí, la soledat no desitjada és un problema que està...

Molt gros.

Sí. Estan intentant treballar-la ja molts anys des de l'ajuntament i els centres, però ahí tenim una problemàtica, que és com averigüem qui són els dependents. Perquè claro, per la llei de propietat de... Mira que jo ho he intentat, eh? I no n'hi ha manera. Ara l'ajuntament va tornar a ficar un atre projecte en marxa en companyia de Creu Roja, mos explicaren el dimecres, perquè l'ajuntament ha comprat no sé si són cinc o sis caïres oruga, pa baixar i pujar a la gent, com ixes que duen els hospitals, i entonces a través de la Creu Roja volen a vore com identifiquen a este tipus de... perquè clar, mosatros podríem ajudar. En totes les directives n'hi ha una directiva o un directiu que s'encarrega de assunts socials. I jo escomencí fort en això, perquè la Defensora del Major d'ixos anys, que era una dona que era mèdica en l'ajuntament, i ella estava molt interessada en això, i ficàrem en marxa a través de la universitat, de la Cocina solidaria, o sea, mirant... però és que sempre teníem el problema de, anàvem als metges: "bueno, digau-mos. –És que jo no te puc donar dades de ningú". Anàvem a les farmàcies: "no, es que no te puedo...". Entonces claro, sempre se pegàvem en la mateixa paret. I entonces diguérem, bueno, pues n'hi haurà que deixar-ho en mans de l'ajuntament en les campanyes que fa, a vore, i quan ho sàpien que mos diguen a vore a on podem anar a ajudar. Perquè sí que és un problema greu, molt greu.

Clar, la gent major que no pot baixar escales està empresonada ja...

Correcte. I mosatros podríem tirar-los una maneta, perquè de fet hi han socis que també ajudarien en ixe aspecte. I també busquí per Atenzia, ixos de la pulsereta, i dic: "oye, ¿no me podríais facilitar esos que vais a enviar comida a casa y tal y cual? –Ya, pero es que no podemos. Habla con dirección y tal y cual". I en direcció... Pots tindre controlà una, dos, tres que coneguem mosatros, no? Però claro, de... I deuen d'haver molts, eh?, en Natzaret deuen d'haver molta gent en ixe... I és un problema.

I ara el jefe que ha entrat nou en el Servici de Majors està empenyat també en ixe... en introduir-se, però ja vorem com solucionen això. **[40 min.]** Sí, sí, és un problemón. I ja sé que n'hi ha moltes ONGs, n'hi han consells metges, però claro, com fem pa enterar-mos mosatros d'ixe nitxo de gent. I ahí estem. I de fet tenim infinitat de programes pa la soledat no desitjada, però no puc ficar-los en marxa.

Clar, vosatros des d'ací tindreu també una perspectiva de com està el tema de la gent major i quines problemàtiques hi han...

Claro. Clar, inclús la directiva meua, que és una dona major ja, molt major, que és de la directiva anterior, que està en Assunts Socials, ella inclús aniria a fer compres pa la gent gent ixa, i és una dona carinyosa.

Voluntariat no ne faltaria.

Exacte, exacte, exacte. També intentàrem, per mediació de la dona esta que era la Defensora del Major, intentàrem també fer... com se diu açò? Una campanya d'ajuda per intentar localitzar a través de... com era? No recorde lo que era, lo que... perquè ella

estava molt ficà en temes de les universitats, de les ONGs i tot això. Intentàrem connectar amb una empresa que feia també... duia el menjar a casa. Te'n recordes d'això? A través d'ixos i digueren que no, que ells no podien donar ni direccions ni noms ni... I entonces ja se'n vinguèrem avall atra vegà.

Jo ací creí un xat de tots els socis a on publique, pues tot, no? Publique viatges, açò, lo atre, reds socials... I entonces ahí també vaig publicar que si algú coneixia alguna persona en estes circumstàncies i tal, que per favor que mos ho diguera, que bueno, teníem interès i tal. Però tampoc han dit res ningú.

Que és molt complicat, eh? També en [*l'EPA*] també ens parlaven de que a vegades fan per les bústies, van deixant cartellets, i clar, la gent que vam entrevistar, l'alumnat, hi havia una dona, per exemple, que mos contava que havia descobert l'EPA quan portava 20 anys en el barri.

I fixa't que mosatros ho tindríem fàcil, perquè tenim dalt l'assistència social. Més fàcil que mosatros... I també férem... la campanya ixa que feren dels estudiants a conviure amb una persona major, no la conegueu la campanya ixa? A través d'ahí també volíem fer-ho, i bueno, pues contactem amb estos xicons i tal, però clar, ells tenien por de que la família després diga: "no, tu ací t'has...". Entonces tampoc puguérem fer per... O siga, hem fet moltes intentones, però... A vore ara si l'ajuntament en companyia de la Creu Roja mos facilita algo. Però és necessari, perquè la soledat no desitjà és molt fotut. Molt molt fotut.

I per al tema de gent major, ací no hi ha una residència, per exemple? Un centre de dia...

Per ahí per el Grau crec que n'hi ha una. No sé, no sé, tenia per ací un informe, perquè el vaig demanar. Però no, per ací propet no tenim. De fet venen el... per el matí veig jo la furgoneta del Centro de dia i ve fent el reparto i arreplegant a la gent. Però ací en Natzaret no tenim. Ara sí que estan acabant una residència ací en la Punta, nova, que no tardaran a inaugurar. I crec que és també privà, o concertà. Perquè li ho vaig preguntar el dia del Consell de Gent li preguntí a l'alcalde pedàneo i me digué: "no, no, és pública però concertà, va a tindre X places...". I me pareix que és residència i centro de dia. Crec. I després també n'hi ha algun centro en València, d'estos nostres, que també és centro de dia. Ixos grans que n'hi han, que també té la compatibilitat i fan centro de dia. Però que ací també seria necessari això. Així seria necessari, realment, un centre, un centre nou que tinguera centre de dia. Això és...

Açò és un poble, o siga, la gent si ix al carrer i està en casa.

Jo pense que això... inclús, és més, jo te diria que podrien fer uno triangular, que fora Pinedo, la Punta i Natzaret, perquè n'hi ha proximitat i estem tots... bueno, ara en la Punta té la residència ixa, però bueno, podrien fer un centre en Natzaret, un centre nou de municipalitat, amb un centro de dia, que seria complementari a... **[45 min.]** Això seria una maravilla.

Perquè Pinedo també m'han preguntat... la presidenta de Pinedo també m'ha preguntat: "ai, i Natzaret –perquè per desgràcia tenia l'home malet, i me preguntava, i dic: "en Natzaret no n'hi ha res, Encarna; tindràs que anar-te'n cap al Grau o per ahí o Malva-rosa". Perquè no tenim res, i és un problema, perquè tenim molts molts molts habitants. I cada vegà la gent és més major. I això seria... i igual un dia ho llance ahí en el Consell Consultiu. O en el

Consell Municipal, com tamé estic en el Consell Municipal, qualsevol dia ho llance allí la idea. I deu d'haver solar públic ací, pa fer-ho.

Cada vegà mos fem més majors, cada vegà hi ha menos joves tamé, entonces ahí hi ha un sector important.

I ací ara hem crescut molt amb la zona nova de Moreres, ahí n'hi ha mils de persones tamé.

Entonces tu ara mateix estàs venint ací, o siga, tens un despatx, estàs en actiu realment. Claro, açò no és remunerat...

Per amor a l'arte [risses]. Sí, no, no, no. Altruiste totalment. No, jo i tots els companys. De fet, el horari, fixa't tu, el horari nostre és dilluns, dimecres i dijous de 10 a 12, vale? Això no se complix mai [risses]. I a mi me toca vindre totes les vesprades ací per a poder llevar-me la faena de damunt. Vatja, vatja... I ja te dic, perquè tenim ara la xicona de l'ajuntament de l'apoyo, que està uns 7 o 8 mesos amb mosatros i te va llevant algo de faena, perquè si no me toca fer-ho a mi tot. Matí, vesprada i... I la meua dona diu: "bueno, però ací quan vens tu a casa?". És aixina. Però bueno... Después amb l'agraïment de les persones tens prou.

Vos hem d'agrair molt que estigau ací.

Però és un faenon, sí, és un marron. Molts presidents a l'any abandonen. Perquè, claro, és... A banda de que n'hi ha molta bretxa digital: la gent... els presidents són molt majors, molt majors, presidents i presidentes molt majors. I l'ajuntament deuria de fer o interessar-se un poquet més en combatre ixa bretxa digital de la gent. Jo estic fart de dir-ho. Perquè clar, açò [*el telèfon mòbil*] la majoria res, i no te quiero decir un ordenaor. I perquè a lo millor tenen directives qualificades, no?, a lo millor n'hi ha un tesorer que els ve, o una secretària o un secretari que... i els ajuden, però n'hi han atres que no, eh? N'hi han atres centros que no. Sí. Però bueno, com a l'ajuntament li interessa que estiguen oberts per a donar servici als majors, pues igual hasta que n'hi hasca una presidenta o un president que no tal... Mentre va rodant... Però claro, no és això, deurien d'implicar-se un poquet més i intentar baixar ixa bretxa digital.

Tamé fem... no vos ho he dit, però casi tots els mesos fem un viatge. O un mes una eixida i a l'atre mes un viatge, o intentem, saps?, ara hem vingut de Palma, que vinguérem el dilluns, i ara en novembre tenim una eixida a Benidorm, de quatre dies. Però sí, normalment fem una eixida o una excursió al mes. Durant tot l'any. Llevant de desembre que tenim ja tot el fandango este.

El Nadal és molt potent. És difícil competir en Nadal.

No, en Nadal mosatros estem a tope. Això, les caixes de Nadal... A tope, ixe mes és terrorífic.

Però una entitat com esta fa poble, fa pinya.

Sí. Ací la caixa ha fet molt. Molt, molt, molt. El primer any... i a més el duguérem baix secret. Que no s'enteraren, no s'enteraren hasta última hora, hasta última hora [risses]. A la gent major li fa molta alegria la caixa. Que l'ajuntament està en contra, eh?, de que fem.... Està en contra, sí, perquè diu: "después açò tot són problemes, diu: perquè después a lo millor n'hi ha centre que no li paga al proveedor, ve el proveedor a reclamar-mos a mosatros...". No ho duen ben gestionat i han hagut... i entonces l'ajuntament no és

partidari de que fem res. Però bueno, com depèn de mosatros... I mosatros fem una bona Caixa, eh?